

PER MAIL VERZENDEN

[REDACTED]

Onderwerp **Woo-besluit**
Uw kenmerk
Ons kenmerk **2024-172638**
Dienst **Veiligheidsdomein**
Sector **Juridische- en Veiligheidszaken (JVZ)**
Contact **14-058, [REDACTED]**
Bijlagen **Bezwaarbijsluit**
Datum **20 augustus 2024**

Geachte heer [REDACTED],

Aanleiding

Bij verzoek van 6 augustus 2024 heeft u met een beroep op de Wet open overheid (Woo) gevraagd om verstrekking en openbaarmaking van alle schriftelijke stukken die bij de gemeente Leeuwarden berusten met betrekking tot het verzoek 'Manifest Moeder Aarde'. Daarbij verwijst u specifiek naar een verzoek dat door u is gedaan op 1 april 2024.

Besluit

Hoewel u zelf al over de verzochte informatie beschikt, hebben wij besloten om uw verzoek toe te wijzen. Dit omdat de Woo niet enkel ziet op verstrekking van stukken, maar ook om openbaarmaking voor eenieder.

Juridisch kader

U heeft een verzoek ingediend op grond van de Wet open overheid (hierna: Woo). Ingevolge artikel 1.1 Woo heeft eenieder recht op toegang tot publieke informatie, zonder daartoe een belang te hoeven stellen, behoudens bij de Woo gestelde beperkingen. Op grond van artikel 4.1, eerste lid van de Woo kan een ieder een verzoek om publieke informatie richten tot een bestuursorgaan of een onder verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan werkzame instelling, dienst of bedrijf.

Op grond van artikel 2.1 van de Woo dient onder 'publieke informatie' te worden verstaan: informatie neergelegd in documenten die berusten bij een orgaan, persoon of college als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, of informatie die krachtens artikel 2.3 door een bestuursorgaan kan worden gevorderd.

In artikel 2.5 van de Woo is bepaald dat bij de toepassing van deze wet wordt uitgegaan van het algemeen belang van openbaarheid van publieke informatie voor de democratische samenleving.

Ingevolge artikel 2.4, derde lid van de Woo openbaart het bestuursorgaan, indien het overeenkomstig deze wet informatie openbaar maakt, op zodanige

wijze dat de belanghebbende en belangstellende burger zoveel mogelijk wordt bereikt en op de volgende algemeen toegankelijke wijze:

- a. In elektronische vorm in een machinaal leesbaar open formaat, samen met de metadata;
- b. of, indien verstrekking in een machinaal leesbaar open formaat redelijkerwijs niet gevegd kan worden, in andere elektronisch doorzoekbare vorm;
- c. of, indien elektronische verschaffing redelijkerwijs niet gevegd kan worden, door verstrekking van een kopie van de letterlijke inhoud ervan in andere vorm te verstrekken;
- d. of, indien verstrekking van een kopie of de letterlijke inhoud redelijkerwijs niet gevegd kan worden, door een uittreksel of een samenvatting van de inhoud te geven, inlichtingen daaruit te verschaffen of door terinzagelegging.

Ingevolge artikel 5.1, eerste lid van de Woo blijft het openbaar maken van informatie ingevolge deze wet achterwege indien er sprake is van een in dit artikel genoemde situatie. Ingevolge artikel 5.1, tweede lid van de Woo blijft het openbaar maken van informatie eveneens achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen een in dit artikel genoemd belang. Het openbaar maken van informatie blijft eveneens achterwege in het geval dat het belang van openbaarheid niet opweegt tegen het in artikel 5.2 van de Woo genoemd belang. In het kader van uw specifieke verzoek is de opgevraagde documentatie reeds openbaar en voor eenieder te raadplegen, waardoor de Woo - zoals reeds vermeld - niet van toepassing is.

Verstrekking

Dit besluit zenden wij u toe via het bij ons bekende e-mailadres.

Bezwaar

Indien u het niet eens bent met dit besluit kunt u daartegen bezwaar maken. Wij verwijzen u kortheidshalve naar de bezwaarclausule (BIJLAGE 1) bij dit besluit.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,
namens dezen,

mr. W.J. Borghardt,
sectormanager Juridische- en Veiligheidszaken

Onder deze brief treft u geen handtekening aan. Meer informatie:
<https://www.leeuwarden.nl/digitalepost>

BIJLAGE 1: Bezwaar maken

Bent u het niet eens met dit besluit?

Dan kunt u bezwaar maken. Dit doet u door binnen zes weken na de verzenddatum van dit besluit een brief (een 'bezwaarschrift') naar ons te sturen. In deze brief staan in ieder geval:

- a uw naam en adres;
- b de datum waarop u de brief heeft geschreven;
- c. tegen welk besluit u bezwaar maakt;
- d. het kenmerk/nummer van het besluit;
- e. de reden van uw bezwaar;
- f. uw handtekening.

U kunt het bezwaar digitaal indienen via www.leeuwarden.nl/bezwaarschrift of schriftelijk door het bezwaar te sturen naar de gemeente Leeuwarden, Postbus 21000, 8900 JA in Leeuwarden.

Besluit uitstellen?

Bij spoedeisende zaken kunt u vragen het besluit tijdelijk uit te stellen. Dit doet u door een 'voorlopige voorziening' aan te vragen bij Rechtbank Noord-Nederland. Hier zijn kosten voor u aan verbonden. Uiteraard is het aan de rechter om te beslissen of het besluit wel of niet kan worden uitgesteld. U kunt ook digitaal een verzoek om een voorlopige voorziening indienen bij de rechtbank via <http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Kijk voor de precieze voorwaarden op de genoemde site.

BIJLAGE 2: Inventarislijst

Nr.	Datum	Omschrijving document	Bijlage	Van	Aan
1	1 april 2024	Verzoek Manifest Moeder Aarde	1	Verzoeker	Gemeente Leeuwarden, gemeenteraad (via griffie)
2	-	Manifest Moeder Aarde	1	Verzoeker	Gemeente Leeuwarden, gemeenteraad (via griffie)

Van:

Aan:

Gemeente Leeuwarden
Gemeenteraad via griffie bij ingekomen stukken
B&W

Betreft:

Verzoek om 1 perceel grond op Mother Earth Day
aan Moeder Aarde terug te geven

Datum:

1 april

Geachte verantwoordelijke,

het gaat bij dit verzoek niet om een 1 april grap en als u onderstaande concept Manifest goed bestudeert zult u begrijpen dat dit verzoek zijn relevante waardes heeft.

U ontvangt een samenvatting van een concept Manifest dat inmiddels een groot aantal punten bevat die problemen die met de grond te maken hebben aanpakt maar nu beperkt zich dit concept tot 5 punten.

Bij deze nodig ik iedereen van de Gemeente Leeuwarden uit om ook aan het concept mee te schrijven. Via Bosk is er ooit een begin gemaakt, u weet wel, Rechten voor de Natuur.

Gezien de traagheid van de Gemeentes kennende zal de eerstvolgende Mother Earth Day op a.s. 22 april wellicht voor de Gemeente Leeuwarden niet haalbaar zijn om al 1 perceel aan Moeder Aarde conform het Manifest aan terug te geven.

Maar misschien is er een zekere bereidheid om op deze dag toch alvast een bescheiden besluit te openbaren.

Vanaf 22 april tot 12 mei zal ik namelijk via street-art o.a. een petitie onder de voorbijgangers op de Schrans houden, zie ter oriëntatie onderstaande enkele onderdelen. U begrijpt allicht uit de bijlagen dat er een verbinding van deze activiteiten tot stand is gekomen met de gangbare **Moederdag op 12 mei** en de Bomenkalender, u inmiddels al bekend.

Uiteraard ben ik bereid om hetgeen nader toe te lichten.
Op een integere toekomst,

veritas temporis filia

p.s. vanwege de bestandsgrote ontvangt u een aantal bijlagen in aparte e-mails, bij deze vraag ik extra aandacht voor de nationale en internationale relevante bijdragen van de bijlagen.

Een manifest gericht op het overtuigen van grondbezitters om hun grond voor het algemene belang aan Moeder Aarde terug te geven, zou zich moeten richten op ethische, ecologische en sociale overwegingen. Hier is een voorbeeld van hoe zo'n manifest eruit zou kunnen zien:

Concept Manifest voor het Teruggeven van Grond aan Moeder Aarde

Aan Alle Grondbezitters en Bewaarders van de Aarde,

Wij staan op een kruispunt in de geschiedenis van onze planeet, waar de roep om actie niet langer genegeerd kan worden. Het is tijd om te erkennen dat onze relatie met Moeder Aarde – onze meest fundamentele bron – moet evolueren van exploitatie en bezit naar zorg en wederkerigheid.

1. Erkenning van Moeder Aarde: Wij erkennen dat de aarde, met al haar natuurlijke schoonheid en hulpbronnen, niet alleen ons toebehoort, maar ook aan toekomstige generaties. We zijn slechts tijdelijke bewaarders van dit land.

2. Belang van Duurzaamheid: We begrijpen de noodzaak om ons land te beheren op een manier die ecologische duurzaamheid en biodiversiteit bevordert, niet alleen voor het heden maar ook voor de toekomst.

3. Gemeenschappelijk Welzijn Boven Individueel Bezit: We geloven dat het ware eigendom niet gaat over exclusieve rechten, maar over gedeelde verantwoordelijkheid. De vruchten van het land behoren allen toe, en toegang tot deze hulpbronnen is een fundamenteel mensenrecht.

4. Oproep tot Actie: Wij roepen alle grondbezitters op om zich bij ons aan te sluiten in deze beweging om onze gronden terug te geven aan Moeder Aarde. Dit betekent het heroverwegen van onze

manier van landbeheer, het ondersteunen van lokale gemeenschappen, en het bevorderen van duurzame praktijken.

5. Samenwerken voor Verandering: We verbinden ons ertoe samen te werken met lokale gemeenschappen, overheden en milieuorganisaties om nieuwe modellen van landbeheer te ontwikkelen die eerlijk, duurzaam en respectvol zijn voor de natuur.

Laten we gezamenlijk werken aan een toekomst waarin wij niet de heersers van de natuur zijn, maar haar grootste supporters en bondgenoten. Dit is onze kans om een blijvende positieve impact te hebben op onze planeet, voor onszelf en voor alle toekomstige generaties.

In Solidariteit met Moeder Aarde en Elkaar,

[Naam/Organisatie]

Dit manifest zou kunnen dienen als een oproep tot actie en reflectie, en als een uitnodiging om een nieuwe relatie met het land en onze planeet aan te gaan. Het succes van een dergelijk initiatief zou afhangen van de bereidheid van individuen en gemeenschappen om deze principes te omarmen en in praktijk te brengen.

Kalenderbomen maken Moeder Aarde gelukkig

De aarde geeft ons alles: land, voedsel, lucht, water, schoonheid, grondstoffen, leven, enz. om niet.

Laten we beginnen om aan moeder aarde iets terug te geven.

Wie weet haar met wat te verwennen?

Stuur je idee naar : mijnletterboom@gmail.com

"Niets is sterker dan een idee waarvoor de tijd gekomen is."

Victor Hugo

INGEZONDEN

Het land is van niemand

'Wij willen ons land terug', zeggen de 'gele hesjes' (LC 10 december). Feitelijk illustreert het letterlijke landgebruik goed de oorzaak van de fundamentele ongelijkheid die de protesten waar dan ook in de wereld steeds weer zichtbaar maken. Het land is namelijk in beginsel van niemand geweest, maar degenen die het recht van de sterkste toepasten, namelijk degenen die geweld gebruikten, de regenten van toen, hebben het zich toegeëigend.

In Friesland noemde men het vroeger *almende*, gemeenschapsgrond, we kennen nog de afgeleide benoeming meenthe, of marke en gemeente. Niemand kan eigenlijk zich rechtmatig eigenaar van welk stukje land ook noemen, ook al sta je netjes in het kadaster ingeschreven, het is door onrecht, door diefstal ooit in handen gekomen van

iemand en later verkocht onder valse voorwendselen van eigendomsrechten. De handel in deze gronden kende geen moraal, en juist deze manier van denken hebben onze regenten van heden nog steeds. Geen wonder dat ze de bevoorrechten meer ondersteunen dan de benadeelden. Dat ons rechtssysteem een puinhoop is geworden, is logisch. Het is gebaseerd op de wensen van de regenten van toen die ook tegelijk voor rechter speelden, namelijk voor hun eigen bevoorrechte kwesties opkwamen: 'Een dief maakt geen wetten tegen diefstal' is ook nu nog geldig. Het land is van niemand en zolang wij niet daarnaar handelen en het recht niet op werkelijke gelijkwaardige gronden is gebaseerd, zal het onrecht dat recht wordt verzet tot gevolg hebben.

Jürgens Redczus, Leeuwarden

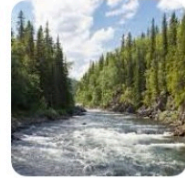

Moeten we rechten toekennen aan de natuur? 'Het is een effectief middel'

Vervuiling, klimaatverandering, bebouwing – door menselijk ingrijpen heeft de natuur het vaak zwaar te verduren. Sommige landen kennen daarom rechten toe aan de natuur. Hoe werkt dat precies? En is het een goed idee? Maandagavond organiseerde Ra...

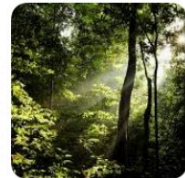
 voxweb.nl · 27 sep 2022

De natuur als rechtspersoon: de laatste strohalm?

In de gemeente Eijsden-Margraten gaat de natuur als rechtspersoon meepraten", kopte de NRC op tien november jl. Deze gemeente kent als...

 Rechtencircuit · 29 nov 2023

Bescherm de natuur via de rechtszaal

Het erkennen van de natuur als eigen rechtspersoon gaat dus over het erkennen dat onze ecosystemen - inclusief bomen, oceanen, dieren en bergen - rechten hebben, net zoals mensen, bedrijven en staten.

Stichting Rechten van de Natuur

Stichting Rechten van de Natuur zet zich in voor een harmonieuze samenleving met de natuur in Nederland, door de Natuur als rechtspersoon te erkennen.

📌 Stichting Rechten van de Natuur

Om biodiversiteit te behouden heeft onze natuur rechten nodig

Professor mr. dr. Tineke Lambooy (Nyenrode Business Universiteit) legt uit waarom het toekennen van rechtspersoonlijkheid aan entiteiten van natuur zoals een bos of een rivier kan bijdragen aan het behoud van biodiversiteit. Zij onderzoekt nieuwe governance...

🇳🇱 Nyenrode Business Universiteit · 11 feb 2021

---

start initiatief grondrechten voor de natuur | Nieuws | Partij voor de Dieren

De Partij voor de Dieren komt met een initiatief om rechten voor de natuur op te nemen in onze Grondwet. Tweede Kamerlid Leonie Vestering start een natuurberaad van experts en burgers om met adviezen te komen over de beste vorm om grondrechten voor de n...

Moreel dilemma: moet de natuur rechten krijgen?

Steeds meer natuurgebieden, rivieren en dieren krijgen de status van rechtspersoon. Maar is dat een goed idee?

F Filosofie Magazine · 22 dec 2023

Wat als je de natuur dezelfde rechten geeft als de mens? Op de Utrechtse Heuvelrug experimenteren ze ermee

Het gebeurt al op verschillende in de wereld en nu ook in Nederland: rechten geven aan de natuur. Op de Utrechtse Heuvelrug om precies te zijn, waar Peter Akkerman experimenteert met een bos dat van zichzelf is.

TV AVROTROS · 28 mei 2023

Zet de rechten van de natuur op de kaart

Prof. mr. dr. Tineke Lambooy en Prof. dr. Ronald Jeurissen, beiden hoogleraar aan Nyenrode Business Universiteit hebben in samenwerking met Alex Putzer, researcher in Rights of Nature in an Urban Environment, en Eunsu Kim, graphic designer, wereldwijd 4...

Kan de natuur rechten krijgen? De Waddenzee, Amelisweerd of de Maas? In dit boek presenteert Jessica den Outer **de snelst groeiende juridische beweging van de eenentwintigste eeuw: Rechten voor de Natuur**. Den Outer dook in de verhalen achter de juridische emancipatie van kwetsbare ecosystemen in zeven landen – van de mystieke Whanganui-rivier in Nieuw-Zeeland tot het immense Amazone-regenwoud in Colombia. Het boek is een pleidooi voor Nederland om aan de slag te gaan met de Rechten voor de Natuur en laat zien dat iedereen zich kan inzetten. Na de grote lancering op 21 maart 2023 met o.a. Humberto Tan en Jan Terlouw is dit boek besproken in o.a. de NRC, FD, Trouw, Vrij Nederland en De Limburger.

Dit boek stelt de relatie tussen de mens en de rest van de natuur fundamenteel ter discussie. Ongelofelijke en levendige verhalen die de kracht van bewegingen in kaart brengt, en ons tonen hoe het anders kan

Anuna De Wever Van der Heyden

Geef Moeder Aarde en je moeder & grootmoeder
ook een kusje en teken de petitie!

Bomen Kalender

Op de kwaliteit van de
gedachte volgt de daad

Immateriële Schoonheid is de kunst die op de
kwaliteit van de gedachte drijft

Immateriële Schoonheid verdrijft

Immateriële wreedheid

Bomenkalender

Immateriële Schoonheden

Stel
dat liefde een boom is
en wij bladeren
en dat wij dan
in de herfst
van ons leven
dwarrelen naar de grond
en dat wij dan
daar blijven liggen
blad aan blad
vredig in het rond

Stel
de boom gaat aan de wandel
eenzaam, helemaal alleen
op zoek naar andere bomen
in de wereld om hem heen
om bossen te ontdekken
om andere bomen
bij de liefde en het leven
te betrekken

Stel
dat liefde een boom is
en wij kale takken
en dat wij aan
in de winter
van ons leven
zwaaien en zwaaien
in de kille wind
en dat we dan wachten
op de dagen
dat de voorjaarszon
ons weer vindt

Stel
dat liefde een boom is
en wij wortels
en dat wij dan
in de lente
van ons leven
gaan groeien
met prachtige bloesems
die weer gaan bloeien

Stel
dat liefde een boom is
en wij het schors
en dat wij dan
in de zomer
van ons leven
de kern beschermen
het binnenste van het binnen
daar waar het echt om gaat

en stel dat wij dan
samen met alle andere bomen
de natuur, de dieren
en de mensen
vanaf het beginne
verzorgen
en met elkaar verbinden

zijn wij dan liefde?
zijn wij dan ook
een levensboom

Henk Dillerop